

Jēkabpils 100 gados

Vēsturisks atskats

1928–1938

Nozīmīgākie notikumi Latvijā

- 1928. gada 25. septembris – Saeima pieņem likumu, ar kuru Baumaņu Kārļa „Dievs, svētī Latviju” apstiprina par Latvijas Valsts himnu
- 1929. gada 24.–29. oktobris – aizsākas Pasaules finanšu krīze, kas skar arī Latviju
- 1929. gads – Latvijas Banka uzsāk 5 latu sudraba monētas kalšanu. Mākslinieks Rihards Zariņš
- 1929. gads – izveido Latvijas Mazpulku organizāciju
- 1930. gada 9. aprīlis – Latvijas Republikas Saeima ievēl par Valsts prezidentu Albertu Kviesi
- 1930. gada 2. novembris – atklāj Rīgas Centrāltirgu – vienu no modernākajiem Eiropā
- 1930. gads – notiek tautas skaitīšana, Latvijā ir 1,9 milj. iedzīvotāju
- 1931. gada 3.–4. oktobris – notiek Latvijas Republikas 4. Saeimas vēlēšanas. Tajās piedalās 80% balsstiesīgo (970 822) pilsoņu
- 1932. gada 16. jūnijs – Rīgā 12 000 skatītāju klātbūtnē Jānis Daliņš sasniedz pasaules rekordu soļošanā. (J. Daliņš pasaules rekordu labo 7 reizes)
- 1933. gada 4. aprīlis – Saeima par Valsts prezidentu atkārtoti ievēl Albertu Kviesi
- 1934. gada 15. maijs – Valsts apvērsuma rezultātā tika pārtrauktas demokrātiskās tradīcijas. Saeimas funkcijas uzņemas Ministru kabinets
- 1935. gada 5. janvārī – pieņem likumu par valsts valodu
- 1935. gada 18. novembrī – Rīgā atklāj Brīvības pieminekli. Tēlnieks Kārlis Zāle
- 1935. gads – notiek tautas skaitīšana, Latvijā 1,91 miljons iedzīvotāju
- 1936. gada 12. martā tiek pieņemts „Likums par Valsts prezidenta amata izpildīšanu”, ko paraksta Valsts prezidents A. Kviesis.
- 1936. gada 11. aprīlī – Kārlis Ulmanis kļūst par Valsts prezidentu
- 1937. gads – Latvijā pabeidz Agrāro reformu
- 1937. gads – Latvijā pasta sūtījumu pārvadājumiem sāk izmantot lidmašīnas

Nozīmīgākie notikumi Jēkabpilī un Krustpilī

- 1928. gads – Jēkabpilī notiek Latvijas vecticībnieku kongress, kurā piedalās 134 draudžu pārstāvji
- 1929. gads – Jēkabpilī uzbūvē 30 kilovatampēru transformatoru, apgaismo mājas ar Lodigina spuldzēm
- 1930. gads – pašvaldība nodod ekspluatācijā publisko pirti Krustpilī
- 1930. gada 2. februāris – Jēkabpils un Krustpils pašvaldības iegādājas kuģi „Gulbis”
- 1930. gads – Krustpils valdes bibliotēkā atver ebreju valodā izdoto grāmatu nodaļu, jo 60% lasītāju bija ebreji
- 1931. gads – Jēkabpilī Pilsētas dārzā uzstāda piemiņas akmeni ar uzrakstu: „Strūves astronomiskais punkts. Novērots 1826. gadā. Atjaunots 1931. gadā”
- 1931. gads 23. aprīlis – 2. maijs – Daugavas lielie plūdi
- 1931. gads – Krustpilī uzceļ modernu trīsstāvu kazarmu ēku Latgales artilērijas pulka vajadzībām. Tā ir pirmā monolitā dzelzsbetona celtnē Latvijā
- 1932. gads – Jēkabpilī, Smilšu ielā (tagad A. Pormaļa iela), atklāj Latvijas Valsts Bankas nodaļas ēku
- 1932. gada 22. oktobris – darbu uzsāk Krustpils cukurfabrika.
- 1933. gads – uzbūvē Krustpils Valsts pamatskolas jauno ēku (Balto skolu), kopējās izmaksas – 135 077,00 lati
- 1934. gads – atklāj Krustpils pilsētas valdes namu Rīgas ielā. Iesākts būvēt 1931. gadā
- 1934. gads – Krustpilī, Rīgas ielā, bruģa vietā izbūvē betona šoseju 1300 metru garumā
- 1935. gada 28. februāris – nodibina Latvijas aerokluba Krustpils nodaļu
- 1936. gada 16. novembris – Valsts prezidents Kārlis Ulmanis svinīgi atklāj jaunuzcelto tiltu pār Daugavu
- 1936. gada 17. decembris – Jēkabpilī atver jaunu slimnīcu ar moderni aprīkotām 35 gultām
- 1936. gads – Lielo ielu Jēkabpilī pārdēvē par Brīvības ielu
- 1937. gada 8. augusts – iesvētīts Jēkabpils Aizsargu nams, tagadējā Tautas nama ēka. Pamatakmens likts 1935. gada 11. augustā
- 1937. gads – Jēkabpils keramiķis A. Pormalis ar savu veidoto kamīnu piedalās Starptautiskajā mākslas izstādē Parīzē un tiek apbalvots ar sudraba medaļu
- 1937. gads – pavasara plūdi Jēkabpilī un Krustpilī

1928. gada 18. novembra svinības Krustpilī

Bērnu svētki Jēkabpilī, Pilsētas dārzā. 1928. gada 28. maijs

F. Merzinska uzņēmums Vilnas vērptuve un krāsotava. 20. gs. 30. gadi

Liepu stādīšana Rīgas ielā pie Krustpils pilsētas valdes ēkas. 20. gs. 30. gadi

Akmeņkaļa A. Blumberga uzņēmuma darbinieki Jēkabpilī. 20. gs. 30. gadi

Latvijas Bankas Jēkabpils nodaļas ēka Smilšu ielā (tagad A. Pormaļa). 20. gs. 30. gadi

Latvijas Bankas Jēkabpils nodaļas jaunuzceltās bankas Smilšu ielā (tagad A. Pormaļa) klientu zāles interjers. 1932. gads

Jēkabpils aprinča slimnīcas kolektīvs. 1937. gads. Pirmajā rindā piektais no labās direktors P. Aivars

Jēkabpils aprinča slimnīca. 20. gs. 30. gadi

Latgales artilērijas pulka karavīri pie strūklakas Krustpils pils dārzā. 20. gs. 30. gadi

Jēkabpils 4. aizsargu pulka sporta svētki Jēkabpilī ar soļotāja J. Daliņa piedalīšanos. 20. gs. 30. gadi

O. Vildes desu rūpnīcas sortiments. 20. gs. 30. gadi

Meža dienas Jēkabpilī. Bērza birzs stādīšana pie Jēkabpils pilsētas kapiem. 20. gs. 30. gadi

Statistika par Krustpili un Jēkabpili

Krustpili

1930. gadā – 1717 iedzīvotāji

1935. gadā – 3658 iedzīvotāji (paplašina pilsētas robežas, pievieno lauku teritoriju)

- latvieši – 2242
- ebreji – 1043
- krievi – 168
- baltkrievi – 90
- poļi – 53
- vācieši – 25
- lietuvieši – 9
- igauņi – 6
- pārējie – 22

1935. gadā Krustpili darbojas 121 amatnieku darbnīca, no tām 36 kurpnieku darbnīcas (38 nodarbinātie), 19 drēbnieku darbnīcas (24 nodarbinātie), 8 būvgaldnieku darbnīcas (9 nodarbinātie), 7 kalves (10 nodarbinātie)

1936. gadā Krustpils pilsētā ir 729 gruntsgabali, uz kuriem atrodas 547 ēkas (no tām 56 mūra ēkas)

1936. gadā Krustpili darbojas 107 veikali, no tiem 61 pārtikas, 15 manufaktūras un galantērijas, 7 apavu, 4 rāmatu un rakstāmpiederumu, 3 pulksteņu veikali un 3 vīna un degvīna tirgotavas.

Jēkabpili

1930. gadā – 3655 iedzīvotāji

1935. gadā – 5826 iedzīvotāji (paplašina pilsētas robežas, pievieno lauku teritoriju)

- latvieši – 3834
- ebreji – 793
- krievi – 765
- poļi – 152
- baltkrievi – 107
- vācieši – 58
- lietuvieši – 42
- igauņi – 1
- pārējie – 74

1935. gadā Jēkabpili darbojas 263 amatnieku darbnīcas, no tām 60 kurpnieku darbnīcas (74 nodarbinātie), 34 drēbnieku darbnīcas (53 nodarbinātie), 16 maiznīcas (43 nodarbinātie), 13 veļas šuvēju darbnīcas (19 nodarbinātie), 11 mēbeļu galdniecības, tapsetavas (31 nodarbinātais), 7 saldējuma un ledus krēma ražotnes (13 nodarbinātie), 7 skārda izstrādājumu darbnīcas (10 nodarbinātie).

1936. gadā Jēkabpili ir 1090 dzīvojamās ēkas, no tām 70 mūra un 1020 koka ēkas.

Dzīvokļu kopskaits – 1584, no tiem ar elektrisko apgaismojumu – 589 dzīvokļi, ar ūdensvadu – 22, ar centrālo apkuri – 1 dzīvoklis.

Plūdi. Jēkabpils. 1931. gads

Plūdi. Jēkabpils Pilsētas dārzs. 1931. gads

Desmitgades personības

Emma Baltmane (1882–1969)

Māksliniece. Dzīvoja Krustpili un savu talantu veltīja dzimtajai pilsētai. Popularitāti ieguva 30. gados ar gleznotiem Krustpils skatiem. Bija viena no pirmajām sievietēm – māksliniecēm Latvijā. Dzīves laikā radījusi ap 1300 mākslas darbus.

Kārlis Lamberts (1879–1942)

Kopā ar Jāni Gresti 1919. gadā nodibinājis Jaunjelgavas (vēlāk Jēkabpils) aprinķi pirmo vidējās izglītības mācību iestādi – ģimnāziju. Līdz 1935. gadam ir ģimnāzijas un komercskolas direktors. No 1931. līdz 1935. gadam – Jēkabpils pilsētas galva.

Jānis Rūdolfs Meders (1883–1965)

Jēkabpils, Krustpils un Biržu draudzes mācītājs no 1927. līdz 1947. gadam. Jēkabpils ev. lut. baznīcas un draudzes 125 gadu pastāvēšanas piemiņai sarakstījis grāmatu.

Jānis Žids (1892–1959)

Pulkvedis – leitnants, piedalījies kaujās pret bermontiešiem, apbalvots ar Lāčplēša kara ordeni, Triju zvaigžņu ordeni, ieņēmis augstus militāros posteņus Latvijas armijā no 1936. līdz 1940. gada jūnijam, Latgales artilērijas pulka komandieris Krustpili.

Desmitgades grāmata

J. Meders „Jēkabpils ev. – lut. baznīcas un draudzes 125 gadu pastāvēšanas piemiņai”. Izdota Jēkabpilī 1934. gadā.

Bezdarba problēma

Pilsētu savienību valde, izskatot bezdarba pieaugumu pilsētās, atzina:

- 1) bezdarba problēma jārisina valdībai;
- 2) sabiedrisko darbu nodrošināšanai pašvaldībām nepieciešami līdzekļi, kas jāpiešķir valdībai;
- 3) pašvaldībām jākontrolē bezdarbnieku nodarbinātība,
- 4) pašvaldībām jāorganizē sabiedriskos darbi bezdarbniekiem, kuri nedzīvo pilsētās, bet valsts nodrošina līdzekļus pilnā apmērā.

1929. gadā līdzekļus nepieciešamā apmērā valdība nepiešķīra, ārpus palika liels skaits nenodarbinātu bezdarbnieku.

Jēkabpils pilsētā 1930. gadā bija 220 bezdarbnieki, bet 1932. gadā to skaits bija pāri 300.

1929. gadā Latvijā bija neraža un, pieaugot dzīves dārdzībai, pilsētu pašvaldībām bija nepieciešams finansējums, lai palīdzētu mazturīgajiem iedzīvotājiem. Kas attiecās uz palīdzību trūcīgajiem pilsētas iedzīvotājiem, no valsts puses tika atzīts, ka katrai pašvaldībai pašai jā rūpējas par iedzīvotājiem un jāmeklē ceļš sarežģītajos pasaules krīzes apstākļos. Krustpils un Jēkabpils pilsētās domnieki skolotājiem un ierēdņiem iedalīja zemi mazdārziņiem, dārzeņu audzēšanai.

Jēkabpils amatnieku biedrības sanāksme Jēkabpils Aizsargu namā. 20. gs. 30. gadu II puse

Desmitgades ievērojamākais piemineklis

Jēkabpils pilsētas kapos atrodas Latvijā vienīgā piemiņas vieta karavīriem – vecticībniekiem, kuri krituši par Latvijas atbrīvošanu (1918. – 1920.)

Jēkabpils vecticībnieku kopienā bija daudzas ģimenes, kuru pārstāvji piedalījās Brīvības cīņās, tāpēc 20. gs. 30. gados vecticībnieku kopienas priekšsēdētājs, skolotājs Tarasijš Feopentovičs Makarovs (1881–1953) un Latvijas armijas virsnieks Nikolajs Ļebedevs (1898–?) ierosināja Jēkabpils pilsētas kapsētā, vecticībnieku kapsētas daļā uzstādīt pieminekli par godu karavīriem – vecticībniekiem, kas cīnījies Brīvības cīņās. Vecticībnieku draudzes arhīva dokumenti liecina, ka 1936. gadā kopsapulcē tika pieņemts lēmums vākt ziedojumus piemineklim. Jēkabpils pilsētas kapsētā, ar granti nobērtā laukumā, ko norobežoja balsināti stabi, tika uzstādīts trīs metrus augsts ozolkoka astoņgalu krusts. Ozolkoka krusta vajadzībām uzdāvināja I. I. Ļebedevs. Pēc atmiņu stāstiem – ozols esot audzis zemes gabalā, kuru Nikolajam Ļebedevam par piedalīšanos Brīvības cīņās piešķīra no brīvo zemju fonda. Blakus krustam, uz atsevišķas ozolkoka plāksnes, tika izveidots uzraksts slāvu valodā: „Lai Dievs dod mūžīgu mieru kritušo par Latviju vecticībnieku dvēselēm”. Plāksni izgatavoja Jēkabpili, V. Lukomska mēbeļu darbnīcā.

1937. gadā, pēc Lieldienām piemineklis tika iesvētīts, korim nodziedot aizlūgumu par kritušajiem.

Piemiņas krusta iesvētīšana vecticībniekiem, kritušiem par Latvijas atbrīvošanu 1918. – 1920. Jēkabpils pilsētas kapsētā 1937. gadā (Foto biedrība „Belovodije”)

Latvijas Aerokluba Krustpils nodaļas aviācijas skolas audzēkņi ar instruktoriem Krustpils Valsts sešklasīgajā pamatskolā. 20. gs. 30. gadi

Aculiecinieka stāsts par Krustpili

Krustpils Valsts pamatskola bija divstāvu koka ēkā pilsētas galvenajā ielā. Es tur mācījos pirms Ulmaņa gadiem. Vairāk palaidņos kā mācījos. Manā laikā uzcēla jaunu divstāvu mūra skolas ēku ar centrālo apkuri. Pirmo visā pilsētā. Tā bija ļoti auksta ziema. Brīvlaikā skolas apkalpotājs – kurnātājs aizbrauca atvaļinājumā. Ūdens centrālās apkures caurulēs sasala. Caurules pārsprāga. Krāšņu nebija. Skola bija auksta kā sinagoga svētdienā. Jaunajā ēkā bija pusdienu viras zāle, bet virtuve bija vecajā ēkā. Tā katru dienu diviem knauķiem bija jāstiepj smagais karstās viras katls pa ielu uz jauno ēku. Ja viens no nesējiem bija garāks par otru, tad īsākajam gāja pavisam grūti.

Apkaimē dzīvoja daudz nabadzīgu ļaužu. Skolā nāca arī bēgļu gaitās Krievijā dzimušie. Bija bērni, kas nāca uz skolu tikai, lai paēstu pusdienās viru ar maizi un tad no skolas pazustu.

A. Skujiņa atmiņas

Desmitgades būve. Krustpils – Jēkabpils Daugavas tilts

1936. gada 16. novembrī noslēdzās viens no tiem lielajiem darbiem, kas iezīmē nacionālās celtniecības laikmetu – nodots lietošanai tilts pār Daugavu starp Krustpili un Jēkabpili.

Pirmsākums Krustpils – Jēkabpils līnijas būvei meklējams jau 1922. gadā, kad Krustpils un Jēkabpils pašvaldības ierosināja tilta būvi pār Daugavu, tomēr līdzekļu trūkumu dēļ tas bija jāatliek. 1926. gada rudenī Saeimas budžeta komisija atzina tilta celšanas nepieciešamību, uzsverot, ka tas piemērojams šaursliežu dzelzceļa un zemes ceļa braucēju satiksmei. 1928. gadā tika uzsākti pētīšanas darbi, kuru nolūks bija noskaidrot izdevīgāko tilta novietni un tā izmaksu, ieskaitot arī dzelzceļa savienojuma līniju starp Krustpils un Jēkabpils stacijām.

1934. gada 4. augustā tika noslēgts līgums par balstu un pilāru būvdarbiem ar firmu „L. Neiburgs un Ko.” Balstu būvdarbus iesāka ar Krustpils krasta pilāru būvbedres rakšanu. Grūtības radīja cietie dolomīta slāņi, kuru sairdināšanai lietoja sprāgstvielas. Arī Jēkabpils krastu pilāru būvbedri rokot, lietoja spridzināšanu.

Par visinteresantāko posmu tilta būvdarbos jāuzskata upes pilāru būve. Būvbedres ierobežošanai no upes ūdens izgatavoja kastes ar četrcārtīgām sienām. Tās nogremdēja balstu vietās, piepildot sienu starpas ar akmeņiem, bet ārpusē apdzenot koka rievienas un kastes apakšmalas nodrīvējot ar pakulām un māliem pildītiem maisiem un betonu. Ūdens atsūkņēšanai lietoja vairākus sūkņus, kuru darbināšanai lietoja gan elektromotorus, gan arī iekšdedzes dzinējus.

Tilta tērauda pārlaidumu būvi veica Anglijas firma „Braithwaite and Co, Engineers Ltd, London” sadarbībā ar „Mīlgrāvja kuģu būvētavas un mašīnu fabriku.”

Pārlaiduma montāžas un kniedēšanas darbi sākās 1936. gada 1. aprīlī un pabeigti 1936. gada 21. oktobrī. 1936. gada 4. novembrī tika veikta tilta pārlaidumu pārbaude.

Tiltu atklāja 1936. gada 16. novembrī. Svinībās piedalījās Valsts prezidents K. Ulmanis, satiksmes ministrs B. Eisburgs, finanšu ministrs L. Ēķis, tautas labklājības ministrs V. Rubulis, valsts kontrolieris J. Kaminskis, Lielbritānijas sūtnis Rīgā, dzelzceļa galvenais direktors K. Bļodnieks, daudzi augstākie valsts ierēdņi, preses pārstāvji un tilta būvfirmlu pārstāvji. Vilcienu pa jauno savienojumu līniju no Krustpils stacijas padeva līdz tiltam, kas bija rotāts ar valsts karogiem un zaļumu vītņiem. Abos tilta galos bija uzcelti grezni goda vārti.

Visa tilta garums bija 279 m. Vidējais tilta augstums bija 30 m. Tilta būvdarbi izmaksāja 1 597 200 latu, bet pārējie būvdarbi – 664 900 latus. Kopā Krustpils – Jēkabpils līnijas būve izmaksāja 2 262 100 latu.

Aculiecinieka stāsts par Jēkabpili

1934. gadā, kad notika K. Ulmaņa apvērsums, man bija 8 gadi. Atceros to, ka mēs ar papu Daugavmalā sagaidījām Jēkabpils aizsargu atgriešanos no Rīgas. Daugavmala bija cilvēku pilna. Tilta pār Daugavu toreiz vēl nebija. Cilvēki ar gavilēm sagaidīja meijām un ozolu vainagiem izpušķoto prāmi ar aizsargiem.

Pēc 15. maija apvērsuma mums jau bija divi Valsts svētki – 18. novembris un 15. maijs. Svētki bija skaisti, svinīgi. Kalpaka laukumā notika aizsargu un skolnieku parāde. Spēlēja Aizsargu un Ugunsdzēsēju pūtēju orķestris. Vakarā pa galveno ielu trotuāru ārējo malu dega „ploškas” – māla trauciņi ar tajos ielietiem tautkiem un dakti. Notika krāšņa ugunošana, raķešu šaušana.

...Ziemā, kad ledus Daugavā bija jau biezs, no tā ar zāģiem izzāģēja ledus gabalus, krāva ragavās un veda Jēkabpils krogu ledusskapjiem, lai alus un šņabis būtu vēss. Ar ledu piekrautās ragavas parasti brauca pa tagadējo Ostas ielu.

I. Knaģa atmiņas

Tilta pār Daugavu pie Jēkabpils būvniecības darbi. 1935. gads

Jēkabpils – Krustpils dzelzceļa tilts. 20. gs. 30. gadi

Jēkabpils Pilsētas dārzs ar atjaunoto Astronomisko torni. 1933. gads

Jēkabpīlieši peldvietā pie Daugavas. 20. gs. 30. gadi

Krustpils Valsts sešklasīgās pamatskolas orķestris. 1936. gads

Jēkabpīlītes. 1935. gads

Viens no pirmajiem motocikliem Jēkabpīlī, piederējis K. Puvācietim Ganu ielā (tagadējā Viestura ielā). 1934. gads

„Singer”, šūšanas piederumu veikals Jēkabpīlī. 20. gs. 30. gadi

Jēkabpīlīeši pie Ziemassvētku galda 1936. gadā

Ielūgums P. Grinfeldam uz Zeļķu tilta atklāšanu 1930. gada 17. septembrī. Klāt pievienota atklāšanas sarkanbaltsarkanās lentas fragments

Kamīns, ar kuru keramikā A.Pormalis 1937. gadā piedalījās Starptautiskajā izstādē Parīzē, iegūstot sudraba medaļu

L.Bindera Skārdu darbnīcas izkārtne. 20. gs. 30. gadi

Emma Baltmane. Peonijas. Audekls, eļļa

Emma Baltmane. Baznīcas vārti. 20. gs. 30. gadi. Audekls, eļļa

Saimnieciskais uzplaukums pēc 1934. gada

Jēkabpīlī darbojās nozīmīgs Meržinska Vilnas un drēbju apstrādes uzņēmums. Jēkabpils 1930-to gadu prese raksta, ka vilnas vērptuve un krāsotava kļuvusi par pilsētas mēroga ievērojamāko uzņēmumu. Fricis Meržinskis bija aktīvs uzņēmējs, kurš dibināja un vadīja Jēkabpils – Krustpils amatnieku biedrību, bija Latvijas Amatnieku kameras loceklis, Sarkanā Krusta Jēkabpils nodaļas biedrs, Jēkabpils Ugunsdzēsēju biedrības biedrs, Krustpils ev. lut. draudzes padomes loceklis. Uzņēmējs F. Meržinskis 1938. gada 16. novembrī tika apbalvots ar Atzinības krusta V šķiras ordeni.

Latvijas mēroga Hikšteina mantinieku alus darītava, ko nomāja Aleksandrs Vilis Treijs, tikusi ieskaitīta 1. šķirā un strauji attīstījās. Ja citas alus darītavas apvienojās sindikātos, tad A. V. Treijs to nedarījis un guvis nozarē panākumus, jo iegādājies Jēkabpīlī vairākus īpašumus – pienotavu, čugunlietuvu u.c.

Krustpils vairāk bija lauksaimnieciska rakstura pilsēta, tās robežās bija zeme, kuru iedzīvotāji apstrādāja, iesējot un izaudzējot sev visu nepieciešamo pārtikai. Paša Krustpils centrā bija vairāki nami un tirdzniecības vietas, kur produkcija tika tirgota.

Lai mazinātu saimniecisko depresiju, jaunuzceltā Krustpils cukurfabrika nodrošināja darbu 200–300 strādniekiem. Pieņemot darbā strādniekus, priekšroka bija Latvijas atbrīvošanas cīņu dalībniekiem. Straujos tempos tik realizēta produkcija uz Vāciju, iegūta laba peļņa

Gan Jēkabpīlī un gan Krustpīlī darbojās kaļķu ceplī, jo abās Daugavas malās strauji noritēja būvniecība un kaļķis bija pieprasīts. Pircēji braukuši no Līvāniem, Variešiem, Trepes un vagonos kaļķus sūtījuši uz Rīgu. Jēkabpils pusē darbojās Jēkaba Skulmes kaļķu ceplis, bet Krustpīlī Rudzišu kaļķu ceplis. Dolomītu nespridzināja, bet lauza un līdz ar to darbs strādniekiem bija nodrošināts gan ziemā, gan vasarā.

Nozīmīgs ieguvums abām pilsētām bija 1934. gadā uzsāktā Jēkabpils – Krustpils tilta būve pār Daugavu.

Jēkabpils pilsētas budžets 1932. gadam

Jēkabpils pilsētas budžeta ieņēmumi veidojās no nekustamā īpašuma nodokļa, tirdzniecības, rūpniecības nodokļa, traktieru nodokļa, dzīvokļu nodokļa, lopu nodokļa, skolēnu mācību naudām, pabalstiem skolām, u.c. Budžeta kopējā summa – Ls 156 067,00.

Budžeta izdevumi

- Policijas uzturēšana – 2%
- Pašvaldības iestāžu uzturēšana – 14%
- Nekustamo īpašumu, uzņēmumu un pasākumu uzturēšanai – 7%
- Skolām – 50%
- Veselības aizsardzībai – 1%
- Ielu, ceļu, tiltu uzturēšanai, apgaismošanai – 3%
- Ugunsdzēsēju komandai – 1%
- Nespējnieku apgādāšana – 13%
- Parādu segšanai – 9%

Cukurfabrika Krustpīlī

1932. gadā Krustpils cukurfabriku uzbūvēja sešos mēnešos. Latvijas valsts Finanšu ministrija bija noslēgusi 51 līgumu par fabrikas būvi. Cukurfabrikas projekta kopējās izmaksas sastādīja 3 453 383 lati: zemes cena – 47 000 latu, cukurfabrikas ēku būve – 868 000 latu, fabrikas iekārtu iegāde un uzstādīšana – 2 202 383 lati.

Krustpils cukurfabriku svinīgi atklāja 1932. gada 22. oktobrī. Tas bija nozīmīgs notikums saimniecības nozarē ne tika Krustpīlī, bet visas Latvijas valsts mērogā.

Sākotnēji tika plānots, ka jaunā cukurfabrika dienā pārstrādās 600 tonnas cukurbiešu, saražojot 90 tonnas cukura. Līgumus ar cukurfabrikas administrāciju 1934. gadā noslēdza 7000 cukurbiešu audzētāji.

Sākot ar 1936. gadu, tūkstošiem tonnu filtrkaļķu izveda uz Vāciju un guva labu peļņu. (No cukurbiešu atlikumiem ieguva filtrkaļķi, ko izmantoja zemes uzlabošanai)

1936. gada 27. oktobrī Krustpils cukurfabrikā plkst. 14.00 noliktavā nogādāja 500 000. cukura maisu.

Lai piegādātu cukurbietes, daudzi lauksaimnieki izbrauca pusnaktī, rindā stājās uz cukurbiešu nodošanu. Likumsakarīgi, ka līdz ar darbu uzsākšanu fabrikā, manāmi cēlusies ne tikai kustības rosība Krustpīlī un Jēkabpīlī, bet arī iedzīvotāju pirktpēja. Krustpils cukurfabrikas darbinieki vairākkārt bija ziedojuši savus līdzekļus I pasaules kara invalīdiem.

Krustpils cukurfabrikas celtniecība. 1932. gads

Krustpils cukurfabrikas saražotais 500 000 cukura mais 1936. gadā

Vai edes pārdot, kas 1932. g. beigās tika pabeigta? Zinat, kas jū tu vārdā? Zinat, kas jū vārdā? Zinat, kas jū vārdā?

Tikei K. Valka
gales un desu tirgotāvs,
Jēkabpīlī, Lielā ielā Nr. 131.
Par nedaudz samācītiem jū iegūsi visu, kas vajadzīga jū mācīti!
Pārleciet šeit! Pārleciet šeit!

ILGVIĻŅI.
Veido skaistas, lielas sprogas, turās 6–10 mēn. Mikstiem un balinātiem matiem speciāls aparāts.
KUNGU un DĀMU frizētava
J. Grāvītis
Jēkabpīlī, Lielā ielā Nr. 196.

ATKLĀJOT RUDENS SEZONU
FOTO STUDIJA „AINA”
savus darbus izliksim
V. Šnoorņika grāmatnīcas skatlogā,
Brīvības ielā Nr. 146.
APSKATIET – KĀ PATIKS.

JŪS IEGŪSIET šo!

pērkot
Latv. sarkanā krusta
5 kl. naudas loterejas biļetes.

Audēja
Zenta Urbacāns
Jēkabpīlī, Vadoņa ielā 109
(Bijusī Pasta ielā)
Pieņem izgatavošanā visāda veida audumus.

KONJAKS
LĪKĒRU FABRIKA
PETERS PREEŽUMS, KRUSTPĪLĪ.

Ziedojiēt
Kara lieldāju
Kārļa Skaubiša pieminēklīm.

Kara lieldājs
Kārlis Skaubišs

Jūs iegūstat šādu zīnu par kara lieldāju Kārlis Skaubišs.
Kārlis Skaubišs dzimis Krustpīlī 1891. gadā. Pamatizglābu apmeklēja Jēkabpīlī. Pēc reālskolas beigšanas Valķā, stipr. 1914. g.